

УДК 027.7: 061.6:09:378.4(477.74-21)

Д. В. Ревенко,

бібліотекар I категорії Наукової бібліотеки
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова,
вул. Преображенська, 24, м. Одеса, 65082, Україна,
тел.: (0482) 34 80 11
e-mail: library@onu.edu.ua

ВИДАННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАУКОВОГО ІНСТИТУТУ КНИГОЗНАВСТВА У ФОНДАХ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

У статті подано характеристику примірників видань Українського наукового інституту книгознавства, що зберігаються у фондах Наукової бібліотеки Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Надається короткий аналіз примірників, їх шляхів надходження до фондів бібліотеки, охарактеризовано власницькі ознаки.

Ключові слова: Український науковий інститут книгознавства (УНІК), бібліографознавство, бібліотекознавство, українська книга, Ю. Меженко.

У фондах університетської бібліотеки зберігаються видання Українського наукового інституту книгознавства (УНІК) – першої науково-дослідної установи, яка існувала в Києві з 1922 р. по 1936 р. Діяльність УНІК можна розділити на два періоди: 1922-1931 роки, коли відбувається заснування і справжній розквіт досліджень у галузі книгознавства, і 1932-1936 роки – час реорганізації та розгрому.

Передумовою створення УНІК стала діяльність ряду установ. Насамперед це Бібліотечно-архівний відділ (Архівно-бібліотечний відділ) при Міністерстві народної освіти Центральної ради УНР (1917), який і започаткував основи державно-правового бібліотечно-бібліографічного будівництва в Україні [2, с. 11]. 18 лютого 1919 р. наказом комісара по Головному управлінню мистецтва та національної культури Бібліотечно-архівному відділу було запропоновано сформувати Головну книжкову палату (ГКП), яку слід вважати першим осередком української книгознавчої школи.

У грудні 1920 р. у Харкові при Всеукраїдаві (Всеукраїнському державному видавництві) було створено Центральній бібліографічний відділ (ЦБВ), на який було покладено функції збирання, реєстрації, збереження, статистичного обліку та наукової обробки друкарської продукції [2, с. 30]. Створення ЦБВ дозволило також зберегти апарат ГКП у Києві. Головна книжкова палата була реорганізована в Київський крайовий бібліографічний відділ при Київській філії Всеукраїдаву. Відділ здійснював контроль за одержанням нової літератури,

укладання реєстру літератури. У 1922 р. у Харкові було створено Українську книжкову палату, яка стала виконувати функції ЦБВ Всеукраїнського державного видавництва, і надалі саме вона здійснювала державний бібліографічний облік друкарської продукції. У цьому ж році за постановою «Про організацію Української книжкової палати ...» мала бути ліквідована Київська палата. З метою збереження київського бібліографічного осередку та його здобутків за попередні роки було створено Український бібліографічний інститут, головним завданням якого було видання списків всіх українських книжок, починаючи з перших років існування друкарства. Дещо пізніше він став називатися Інститутом українського книгознавства (ІУК), далі – Науковий інститут українського книгознавства (НІУК). Остаточна назва – Український науковий інститут книгознавства – з’явилася у першому «Положенні ...» про нього від 29 січня 1923 р. [12, с. 25].

Створення УНІКу було певною мірою зумовлене прикладом діяльності Інституту книгознавства в Петрограді. Коли восени 1920 р. Петроградська Книжкова палата припинила своє існування, натомість, було створено нову – у Москві. За рішенням колегії Державного видавництва 12 серпня 1920 р. Петроградська Книжкова палата мала продовжити свою діяльність як науково-бібліографічна установа. 20 серпня того ж року було прийнято рішення перейменувати її в Інститут книгознавства [4]. Аналогічно, коли в Харкові було відкрито Книжкову палату, керівник Головної Книжкової палати Ю. О. Меженко звернувся з пропозицією заснувати на базі київського осередку ГКП Інститут книгознавства, тобто УНІК.

Новостворений УНІК очолив Юрій Олексійович Меженко (1892-1969) – бібліограф, бібліотекознавець, книгознавець, літературний, театральний і музичний критик, визначний культурний діяч. Його спадщина охоплює майже всі галузі бібліографознавства та найповніше відображає пошуки українською бібліографією власних шляхів розвитку [12]. Саме з його ім’ям пов’язане створення основних бібліотечно-бібліографічних установ України. Ю. Меженко брав участь у написанні проекту Закону про створення Національної бібліотеки Української держави, був керівником Головної Книжкової палати (ГКП) у Києві 1919-1920 рр., головою Ради бібліотекарів Всенародної (Національної) бібліотеки України (нині – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського) у 1920-1922 рр. і директором Українського наукового інституту книгознавства (УНІКу) у 1922-1931 рр.

Першими співробітниками УНІКу стали колеги й однодумці Ю. О. Меженка по роботі у Всенародній бібліотеці України та Головній книжковій палаті Т. Г. Волобуєва, В. В. Шпілевич, Н. В. Заглада та ін. Основною заслугою Ю. Меженка слід уважати те, що йому вдалось залучити до активної роботи в Інститут на громадських засадах відомих на той час учених – Д. А. Балику, С. І. Маслової, В. А. Ігнатенка, С. О. Єфремова.

УНІК відіграв надзвичайно важливу роль у підвищенні рівня українського книгознавства та бібліотекознавства. Його діяльність поклала початок розробки історичних і теоретичних засад українського книгознавства. У листопаді 1923 р. на Всеукраїнській нараді працівників книги у доповіді директора Української книжкової палати М. Годкевича «Организация библиографической работы на Украине» були вперше обґрунтовані першочергові принципи організації бібліографічної діяльності в УНІК: вивчення загальних проблем бібліології та її окремих галузей; книговиріб, розповсюдження книг у бібліотечній та торговій формі, розроблення методів бібліографічного писання та класифікації, і, нарешті, соціально й індивідуально-психологічний бік вживання книги. У своїй теоретичній праці УНІК мав спиратися на постійну підтримку всіх установ, що сполучені з практичною роботою в царині виробництва та розповсюдження книг. Огляд видавництва, бібліотек, вивчення всього шляху книги від виробника до споживача, експериментальне вивчення всіх проблем, що стоять перед ним – такий повинен бути характер роботи Інституту. Друкування періодичних та неперіодичних видань зі всіх питань бібліології, організація курсів із книжної справи, об'єднання та напрямок кафедр книгознавства – таким повинен бути практичний напрям дослідчої праці Інституту. Інститутіві книгознавства повинна також підлягати бібліографія «Україніка». У цій галузі УНІК повинен використати не тільки свої книжкові матеріали, але й матеріали Центральних державних книгосховищ, у першу чергу Всенародної бібліотеки України та всіх інших бібліотек [8, с. 59].

У вступній статті до першого тому «Трудів Українського науково-дослідного інституту книгознавства» «Українська книга XVI, XVI, XVIII ст.» Ю. Меженко виділив основну мету УНІК як «... закладати фундамент під українське книгознавство. Через історичні обставини, що гальмували розвиток української культури, ми не дістали від попередніх поколінь майже нічого, на чому ми могли б твердо поставити свої книгознавчі досліді. І тому робота Українського Науково Дослідного Книгознавства протягом вже кількох років була не так фахово-дослідча, як бібліографічно-описова» [13, с. VII]. Головне завдання УНІК полягало в збиранні друкованих матеріалів, що виходили на території України з 1917 р., а також за її межами, у складанні бібліографій із різних галузей знань. Саме з цією метою УНІК продовжив формувати фонд Україніки. Адже з самого початку Інститут поділявся на відділи залежно від виду друкованих видань, а саме: книжковий, преси, прокламаційно-афішний та Україніка, що свідчить про практичну направленість у розвитку наукового характеру та створення повноцінної національної бібліографії.

Розквіт видавничої діяльності УНІК припадає на 1920-ті рр. Усі праці можна розділити на групи за тематикою: 1) історія книги, де розкриваються питання історії українського та початку європейського друкарства, історії української книги XIX ст., радянської книги; 2) мистецтво книги; 3) бібліографія – методологія опису стародруків, бібліографічні покажчики, каталогізація; 4) бібліо-

течна справа та вивчення читачів; 5) книжкова та видавнича справа; 6) історія української періодици; 7) книгознавство; 8) історія цензури; 9) поліграфія; 10) книжкова торгівля [2, с. 353-354].

Це роботи таких авторів, як В. І. Барвінок, Н. Біркіна, С. Боровий, Т. Г. Волобуєва, В. Дубровський, Ф. Ернст, В. Ф. Іваницький, В. Ігнатенко, С. І. Маслов, Ю. О. Меженко, П. М. Попов, Є. А. Рихлік, Я. І. Стешенко, І. Я. Фаас, В. Шпілевич, Д. М. Щербаківський. Усі роботи формували збірники або ж видавалися брошури окремих відбитків статей. Найбільш вагомими є видання чотирьох томів «Трудів Інституту книгознавства» (Київ, 1926, 1930), випуск журналу «Бібліологічні вісті» (1923-1930) та двох серій «Науково-популярна бібліотека книгознавства», «Українські біологи».

У ході дослідження зібрань Наукової бібліотеки ОНУ імені І. І. Мечникова було виявлено й опрацьовано 42 примірника видань УНІК. Відмінною рисою всіх екземплярів є наявність марки УНІК (іл. 1). Більшість статей із «Бібліологічних вістей», інших журналів видавалися окремими брошурами більшим тиражем із приписом на звороті верхньої палітурки «відбитка з «Бібліологічних Вістей». Відбитки виглядали як окремі видання: мали свою обкладинку, титульний аркуш, заставки, кінцівки, власну пагінацію з першої сторінки, для них була встановлена ціна, за якою УНІК продавав чи обмінював їх на потрібні видання. Основна частина тиражу всіх видань використовувалася УНІК як обмінний фонд для комплектування книгознавчої бібліотеки, частина накладу йшла авторам.

На основі книжкових знаків (власницьких записів і штампів) було встановлено декілька шляхів надходження видань Інституту книгознавства до фондів Наукової бібліотеки ОНУ імені І. І. Мечникова. Це отримання книг у дар від авторів, власників примірників, про що свідчать штампи, автографи та власноручні написи дарувальників; книгообмін між бібліотеками та різними установами.

Неабиякий інтерес має екземпляр окремого відбитка Василя Дубровського (1897-1966) із журналу «Бібліологічні Вісті» «Нариси з історії Чернігівської Троїцько-Іллінської друкарні в першій половині XIX ст.» (1927), де йдеться про долю друкарні, яку 1679 р. Лазар Баранович перевів із Новгород-Сіверського до Чернігова. Автор всебічно проаналізував фінансовий стан друкарні при Чернігівському Троїцькому монастирі в 1799-1803 рр., 1804-1844 рр., принципи організації виробництва та продажу книжок, книготорговельні заходи митрополита Михайла, розглянув видання друкарні після 1804 р., простежив шлях книги з друкарні до бібліотек чи приватних власників, причини занепаду та умови ліквідації друкарні. Такі подробиці організації й функціонування Троїцько-Іллінської друкарні дало підстави досліднику припустити існування слідів діяльності друкарні і в XVII-XVIII ст.

На першій сторінці примірника є власницький запис В. Дубровського, який засвідчує факт дарування екземпляра у вересні 1928 р. Ф. Є. Петруню (1894-1963) (іл. 2).

Федір Петрунь був добре відомим як історик, бібліограф і географ. Із архівних документів Ф. Петруня відомо, що у 1928 р. він перебував у науковому відрядженні в Москві, де, за нашим припущенням, зустрічався з В. Дубровським [1].

Федір Євстафійович Петрунь був справжнім бібліофілом. Зібрав величезну особисту бібліотеку – книги та періодичні видання переважно з історії, географії, краєзнавства. За спогадами його сина, придбання книжок «стало суттєвою частиною наукової вдачі вченого протягом усього життя, незалежно від подальших посад та установ, в яких йому доводилося працювати» [9]. У 1963 р. Федір Євстафійович передав своє книжкове зібрання в дарунок Науковій бібліотеці Одеського державного університету, яке було виділено в окремий самостійний відділ – фонд Петруня, книги з якого супроводжуються штампом «Дар доц. Ф. Е. Петруня» (іл. 3).

У книжному фонді Ф. Петруня Наукової бібліотеки зберігається ще одне видання УНІК «Наукова бібліотека в сучасних умовах» (1930) С. Борового¹. Ця стаття з'явилася внаслідок роботи С. Я. Борового в Одеській Центральній науковій бібліотеці (ЦНБ) та її науково-дослідчої комісії. Наукова діяльність Саула Яковича почалася зі стін ЦНБ. У 1924 р. С. Л. Рубенштейн (1889-1960), директор Центральної наукової бібліотеки, поставив питання про професійне підготування бібліотечних працівників. Народний комісаріат освіти, вбачаючи ЦНБ одним із центрів наукової роботи в галузі бібліотекознавства в Україні, доручив їй підготування фахівців у цій галузі. І з 1926 р. на базі ЦНБ була відкрита аспірантура. С. Я. Боровий став першим її випускником і 1930 р. у журналі «Бібліологічні вісті» опублікував свою дисертацію «Наукова бібліотека в сучасних умовах» [10]. У передмові автор висловив подяку Ф. О. Петруню, що рецензував роботу й подарував йому примірник із підписом «Шановному Ф. О. Петруню від автора 22 X 1930» (іл. 4).

Із вище згаданими виданнями до фондів Наукової бібліотеки перейшов ще один окремий відбиток із журналу «Бібліологічні вісті» (1927, № 2) І. Я. Фааса «Інкунабули Центральної наукової бібліотеки м. Одеси : матеріали до зводного каталогу інкунабул бібліотек України» (1927). Іван Якович Фаас (1894-1945) – правознавець, історик права. Із 1921 р. жив і працював в Одесі, був вченим секретарем Одеського губернського комітету охорони пам'яток мистецтва та старовини, секретарем Археологічного інституту, ученим секретарем Головної бібліотеки вищої школи Одеси. Саме як бібліотекаря його зацікавило дослідження перших стародруків, що здебільшого написані на юридичну тематику та в результаті здійснив зразковий опис інкунабул із бібліотеки сенатора Р. Губе, яку Новоросійський університет придбав у 1868 році [14, с. 3].

Під час роботи Іван Якович співпрацював із різними науковцями як одеськими, так і київськими, про що свідчить його листування з Б. Зданевичем², який і написав рецензію до статті [6, с. 62]. Опублікуванням окремого відбитка займалася сама Центральна наукова бібліотека, яка подала до УНІКу заявку

на друкування статті в «Бібліологічних вістях». У Науковій бібліотеці зберігаються 5 примірників окремого відбитка. Один із примірників надійшов до фондів бібліотеки у складі книжного зібрання В. С. Фельдмана у 2008 р. За власницьким написом встановлено, що видання йому було подаровано дружиною Варнеке (іл. 5). Установити чиєю саме дружиною вона була чи Варнеке Бориса Васильовича³, чи його сина Олександра Борисовича⁴ складно, оскільки не знайдено документів, які б засвідчували цей факт.

Крім цього у фондах Наукової бібліотеки містяться вісім примірників відбитків, що на своїх сторінках мають штамп Бібліографічного кабінету, який був організований у 1920-х роках за сприянням Ф. Є. Петруня. П'ять окремих екземплярів відзначені штампом Української Державної Бібліотеки У.Р.С.Р ім. Т. Шевченка й один зі штампом «Бібліотека Одеського Державного Крайового Історич.-Арх. Музею» (нині Одеського археологічного музею). Ці власницькі особливості книжок можуть стати предметом окремих наукових досліджень.

Отже, 20-ті роки ХХ ст. відзначені значним інтересом науковців до становлення власного українського бібліографознавства та бібліотекознавства. Заснування в Києві Українського інституту книгознавства відіграло велику історичну, культурну цінність та заклало наукове підґрунтя у вивченні книги. Неабияку роль відіграло заснування українського відділу в Центральній науковій бібліотеці в м. Одесі, метою якого стало формування бібліотечної та бібліографічної бази для розвитку української культури на Одещині. Охарактеризовані нами примірники видань, що зберігаються у фондах Наукової бібліотеки Одеського національного університету імені І. І. Мечникова свідчать про те, що видання УНІК заклали бібліографічне підґрунтя в одеському науковому осередку, а їх наявність забезпечена насамперед завдяки обміну та даруванню друківаних матеріалів серед дослідників.

Примітки:

¹ **Боровий С. Я.** (1903-1989) – історик, автор близько 200 робіт з історії та історіографії українського єврейства, запорозького козацтва, українсько-єврейських стосунків, економічної історії Росії та України, книгознавства та бібліотечної справи, архівістики, пушкіністики, краєзнавства тощо.

² **Зданевич Б. І.** (1886-1966) – український орієталіст, книгознавець, мовознавець, перекладач, бібліограф. Із 1920 р. до 1944 р. працював у Всенародній бібліотеці України (нині – Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського) спочатку у відділі Orientalia, а з 1924 р. – у відділі стародруків (нині – відділ стародруків і рідкісних видань) на посадах фахівця-бібліотекаря, ученого бібліотекаря, помічника завідувача відділу Orientalia, помічника завідувача відділу стародруків, старшого наукового співробітника. Результатом багаторічної роботи став укладений Борисом Зданевичем «Каталог інкунабул Бібліотеки АН УРСР».

³ **Варнеке Б. В.** (1874-1944) – філолог-латиніст, історик театру, заслужений діяч науки УСРС.

⁴ **Варнеке О. Б.** (1904-1938) – історик України, сходознавець, етнограф.

Список використаної літератури:

1. Архів Ф. Є. Петруня // Архів Наукової бібліотеки Одеського національного університету, відділ рідкісних книг і рукописів. – К. 48, од. зб. 451, арк. 6-11.
2. Ковальчук Г. І. Український науковий інститут книгознавства (1922-1936) / Г. І. Ковальчук; наук. ред. В. І. Попик; Нац. акад. наук України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – Київ : Академперіодика, 2015. – 688 с.
3. Матяш І. Василь Дубровський / Ірина Матяш // Історіографічні дослідження в Україні. – Київ : НАН України. Ін-т історії України, 2002. – Вип. 12 : Визначні постаті української історіографії XIX-XX ст. – С. 384-405.
4. Михеева Г. В. История русской библиографии 1917-1921 гг. / Г. В. Михеева. – СПб. : Рос. нац. б-ка., 2012. – Ч. 1. – 559 с.
5. Михеева Г. В. Книжная палата в первые годы Советской власти, 1917-1920 / Г. В. Михеева // Современный библиограф. – М., 1967. – № 3. – С. 211-243.
6. Музичко О. Є. Взаємодія одеського та київського книгознавчих осередків у листуванні одеситів С. Я. Борового, Ф. Є. Петруня, І. Я. Фааса з киянами Ю. О. Меженко та Б. І. Зданевичем / О. Є. Музичко // Вісник ОНУ. Серія : Бібліотекознавство, бібліографознавство, книгознавство. – 2011. – Т. 15, вип. 21. – С. 55-71.
7. Одеські історики : енциклопедичне видання / Одес. нац. у-т ім. І. І. Мечникова ; Асоціація європейської культури. – Одеса : Друкарський дім, 2009. – Т. 1 : (початок XIX – середина XX ст.). – 480 с.
8. Перша Всеукраїнська нарада робітників книги [Електронний ресурс] // Бібліологічні вісті. – Київ, 1923. – № 4. – Режим доступу: <http://elib.nplu.org/object.html?id=1500> (дата звернення 21.11.2016 р.). – Загл. з екрану
9. Савельєва Є. В. Дослідження історії України в науково-бібліографічній діяльності Ф. Є. Петруня / Є. В. Савельєва // Вісник ОНУ. Серія : Бібліотекознавство, бібліографознавство, книгознавство. – 2007. – Т. 12, вип. 4. – С. 134-142.
10. Самодурова В. В. Научная библиотека Одесского университета в 1920-е годы / В. В. Самодурова // Наукова бібліотека в сучасному суспільстві. Історія. Проблеми. Перспективи : зб. ст. : до 185-річчя Наукової б-ки ОНУ ім. І. І. Мечникова / упоряд.: М. О. Подрезова, О. В. Суровцева, І. В. Шепельська ; відп. ред. В. А. Сминтина ; ОНУ ім. І. І. Мечникова, Наук. б-ка. – Одеса : Астропринт, 2003. – С. 97-106.
11. Солодова В. В. Формування та розвиток документальних колекцій у складі фондів одеських музеїв (1825-2003) / В. В. Солодова. – Одеса : Астропринт, 2010. – 304 с.
12. Стрішенець Н. В. Бібліографічна спадщина Юрія Меженка / Н. В. Стрішенець ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – Київ : НБУВ, 1997. – 144 с.
13. Українська книга XVI – XVII – XVIII ст. : твори Українського наукового інституту книгознавства / за ред.: М. О. Макаренка, С. І. Маслова. – Київ : ДВУ, 1926. – Т. I. – 434 с.
14. Фаас І. Я. Інкунабули Центральної наукової бібліотеки м. Одеси : матеріали до зводного каталогу інкунабул бібліотек України = Faas I. Die Wiegendrucke der Zentralen wissenschaftlichen Bibliothek zu Odessa : (Materialien zu dem Gesamtkatalog der Wiegendrucke der Bibliotheken Ukrainas) / І. Я. Фаас ; Праці Центральної наукової бібліотеки м. Одеси. – Одеса, 1927. – 25 с.

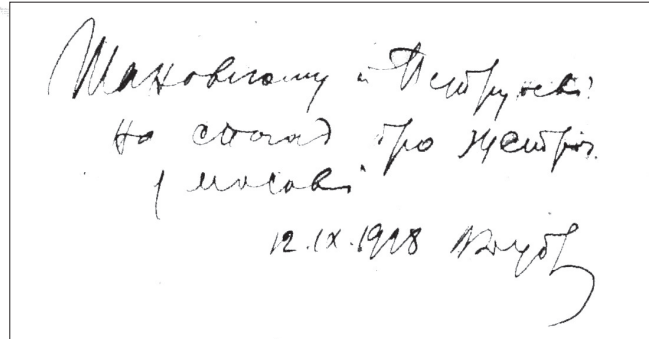
Поступила 17.11.2016 р.

Ілюстрації

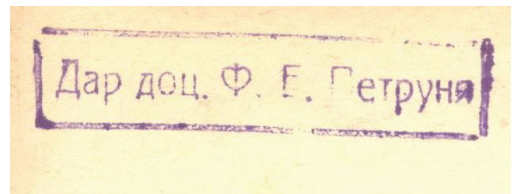
Іл. 1 Марки Українського наукового інституту книгознавства

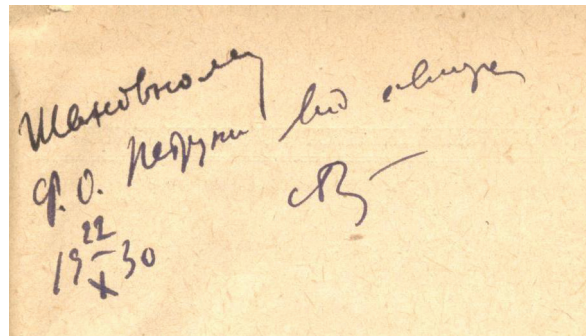
Шановному Петруні:
на спогад про мешканців
і мешканців
12. IX 1918 Дубровський

Іл. 2 Дарчий напис Василя Дубровського Ф. Є. Петруню

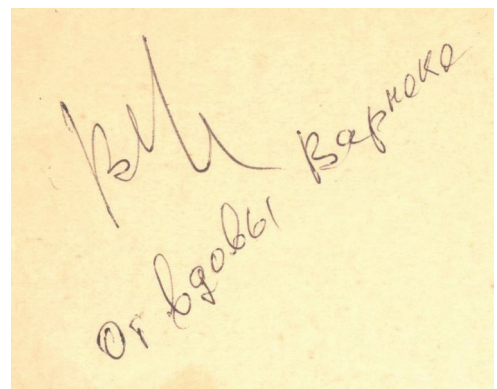
Дар доц. Ф. Е. Петруня

Іл. 3 Штамп: «Дар доц. Ф. Е. Петруня»

Шановному
Ф. Е. Петруні від
С. Я. Борового
19²²
X 30

Іл. 4 Дарчий напис С. Я. Борового Ф. Є. Петруню

Варнека
от вдовы
В. С. Фельдману

Іл. 5 Дарчий напис дружини Варнеке
В. С. Фельдману

Д. В. Ревенко,

библиотекарь I категории Научной библиотеки
Одесского национального университета имени И. И. Мечникова,
ул. Преображенская, 24, г. Одесса, 65082, Украина,
тел.: (0482) 34 80 11
e-mail: library@onu.edu.ua

ИЗДАНИЯ УКРАИНСКОГО НАУЧНОГО ИНСТИТУТА КНИГОВЕДЕНИЯ В ФОНДАХ НАУЧНОЙ БИБЛИОТЕКИ ОДЕССКОГО НАЦИОНАЛЬНОГО УНИВЕРСИТЕТА ИМЕНИ И. И. МЕЧНИКОВА

Аннотация

В статье дана характеристика экземпляров изданий Украинского научного института книговедения, которые хранятся в фондах Научной библиотеке Одесского национального университета имени И. И. Мечникова. Предоставляется краткий анализ изданий, их путей поступления в фонды библиотеки, рассмотрены владельческие признаки.

Ключевые слова: Украинский научный институт книговедения (УНИК), библиографоведение, библиотековедение, украинская книга, Ю. Меженко.

D. V. Revenko,

Librarian of the 1-st Category
of the Odessa I. I. Mechnikov National University
24, Preobragenska St., Odesa, 65082, Ukraine
Tel. (0482) 34 77 89
e-mail: library@onu.edu.ua

PUBLICATION OF THE UKRAINIAN SCIENTIFIC INSTITUTE OF BIBLIOLOGY IN THE FUNDS OF SCIENTIFIC LIBRARY OF ODESSA I. I. MECHNIKOV NATIONAL UNIVERSITY

Summary

The article contains characteristic of the examples of publications of the Ukrainian Scientific Institute of Bibliology which are stored in the funds of Scientific Library of Odessa I. I. Mechnikov National University. There is brief analysis of examples, ways of its entry to the funds of the library, characterized proprietary features.

During the study, it was identified and treated 42 copies of publications of the Ukrainian Scientific Institute of Bibliology. several ways of publications income has been established on the basis of bookmarks by the Institute of Bibliology for scientific libraries of Odessa I. I. Mechnikov National University. These are the gifts of the authors of books, owners of books and book exchange between libraries and various institutions.

Key words: Ukrainian Scientific Institute of Bibliology (USIOB), bibliography, library science, Ukrainian book, Yu. Mezhenko.

References

- [1] Arkhiv Petrunia F. Ie. [The Archives of Petrun F. Ie.]. *Arkhiv Naukovoї biblioteki Odeskoho natsionalnoho universyteta, viddil rідkisnykh knyh i rukopysiv [Archive the Scientific Library of the Odessa Mechnikov, department of rare books and manuscripts]*. Kart. 48, № 451, l. 6-11.
- [2] Kovalchuk H. I. *Ukrainskyi naukovyi instytut knyhoznnavstva (1922-1936) [Ukrainian Research Institute of Book Science (1922-1936)]*. Kiev, 2015, 688 p.
- [3] Matiash I. Vasyl Dubrovskiy [Vasyl Dubrovskiy]. *Istoriografichni doslidzhennia v Ukraini [The historiography Research in Ukraine]*. Kiev, 2002, no. 12, pp. 384-405.
- [4] Mikheeva G. V. *Istoriya russkoy bibliografii 1917-1921 gg. [The history of Russian bibliography of 1917-1921]*. Saint Petersburg, 2012, 559 p.
- [5] Mikheeva G. V. *Knizhnaya palata v pervye gody Sovetskoy vlasti, 1917-1920 [The Book Chamber in the early years of Soviet power, 1917-1920]*. *Sovremennyi bibliograf [The modern bibliographer]*. Moscow, 1967, № 3, pp. 211-24
- [6] Muzychko O. Ie. *Vzaiemodiiia odeskoho ta kyivskoho knyhoznnavchyykh osередkiv u lystuvanni odesytiv S. Ia. Borovoho, F. Ie. Petrunia, I. Ia. Faasa z kyianamy Iu. O. Mezhenko ta B. I. Zdanevychem [Interaction between Odessa and Kiev bibliological cells in correspondence from Odessa S. Y. Borovoy, F. E. Petrunya, I. Y. Faasa to Kiev Y. O. Mezhenko and B. I. Zdanevich]*. *Visnik Odeskoho natsionalnoho universitetu [Odessa National University Herald]*. Odessa, 2011, t. 15, no. 21, pp. 55-71.
- [7] *Odeski istoryky : entsyklopedychne vydannia [The Odessa historians: An Encyclopedic Edition]*. Odessa, 2009, t. 1, 480 p.
- [8] *Persha Vseukrainska narada robitnykiv knyhy [The first meeting of the Ukrainian workers Book]*. *Bibliolohichni visti [The Bibliolohichni news]*. Kiev, 1923, no. 4. Available at : <http://elib.nplu.org/object.html?id=1500>
- [9] Savelieva Ie. V. *Doslidzhennia istorii Ukrainy v naukovo-bibliografichnii diialnosti F. Ie. Petrunia [The research the history of Ukraine in the scientific and bibliographical activities of F. E. Petrun]*. *Visnik Odeskoho natsionalnoho universitetu [Odessa National University Herald]*. Odessa, 2007, t. 12, no. 4, pp. 134-142.
- [10] Samodurova V. V. *Nauchnaya biblioteka Odeskogo universitetu v 1920-e gody [The Scientific Library of Odessa University in 1920]*. *Naukova biblioteka v suchasnomu suspilstvi. Istoriia. Problemy. Perspektyvy [The Scientific Library in modern society. History. Problems. Prospects]*. Odessa, 2003, pp. 97-106.
- [11] Solodova V. V. *Formuvannia ta rozvytok dokumentalnykh koleksii u skladi fondiv odeskykh muzeiv (1825-2003) [The formation and development of the documentary collections as a part the Odessa Museum (1825-2003)]*. Odessa, 2010, 304 p.
- [12] Strishenets N. V. *Bibliografichna spadshchyna Yurii Mezhenka [The bibliographic heritage of Yurii Mezhenko]*. Kiev, 1997, 144 p.
- [13] *Ukrainska knyha 16-17-18 st. : trudy Ukrainskoho naukovoho instytutu knyhoznnavstva [The works Ukrainian Research Institute of Book Science]*. Kiev, 1926, 434 p.
- [14] Faas I. Ia. *Inkunabuly Tsentralnoi naukovoї biblioteki m. Odesy : materialy do zvodnoho katalogu inkunabul bibliotek Ukrainy [Incunabulum the Central Scientific Library of Odessa]*. Odessa, 1927, 25 p.